

կայ բերք հանել է : — Եւ բաներս խո-
հեմութիւն բանեցընելու համար կ'ը-
սենք . ապա թէ ոչ, ֆրասներ կ'ըլլայ
ըսելով՝ պէտք չէ ամենեւին անհոգու-
թեամբ աս ճարտարութիւնները ետ
ձգել . վասն զի որչափ շատ բերք ելլայ
մէկ երկրի մը մէջ, խեղճութիւնը
այնչափ կը քիչնայ . ասոր յայտնի ապա-
ցոյց է մեզի Եւրոպան, (որ թէ ընդար-
ձակութեամբ և թէ բերրիութեամբ
շատ վար է Եւրոպայէն) ուր որ ապրուստի
կողմանէ խեղճերուն վիճակը տասնպա-
տիկ աղէկցած է քան թէ ինչ որ է եղեր
ատեն մը . վասն զի եւրոպացիք աս ճար-
տարութիւնները միշտ ծաղկեցընելու
ետեւէ եղեր են . և որչափ աւելի առաջ
կը տանին, այնչափ աւելի նոր բերք չի-
նելու կարօտութիւնն ալ կ'աւելնայ .
վասն զի մէկ դիէն նոր պիտոյքներ կը
հնարեն մարդիկ . և երբոր մէկ տեղ մը
բերքերը երեսի վրայ կը մնան, պէտք
չէ կարծել թէ չափէն աւելի բերք չի-
նուեր է . հապա չի քշուելուն պատճա-
ռը վերի ըսած չորս կերպերէն մէկուն,
կամ անոնց նման պարագաներու տալու
է, որ անխոհեմ կերպով ճարտարու-
թեան մը ձեռք զարնելէն առաջ կու
զան, Եւրոպէն թէ Վալաթթայի, Պրա-
գիլի, Խալիպի մէջ շատ Եւրոպայի
ապրանքներ երեսի վրայ մնացեր են,
և ասկից կը հետեցընեն ոմանք՝ թէ ու-
րեմն ինչուան հիմայ շինուած բերքերը
չափէն աւելի են որ չեն քշուիր : —
Եւրոպական ասկից մէյմը ան կը հե-
տեւի թէ ուրեմն վաճառական մը կըր-
նայ կորսնցընել՝ երբոր ապրանք խա-
րած տեղին վրայ կատարեալ տեղեկու-
թիւն մը չունի . երկրորդ ըսել է թէ
նոյն երկիրներուն մէջ ճարտարութիւն
ները այնչափ առաջ գացած չեն, որ
խաւրուած վաճառքներուն տեղը տալու
ուրիշ ապրանքներ չունին . վասն զի ինչ-
պէս որ խորունկ մտածութեամբ ու հա-
սուն դատմամբ ըսաւ Սէ « Բերքերը
բերքերով կը գնուին » . վասն զի մէկը
ինչուան որ բերք չունենայ, չի կրնար
իրեն հարկաւոր եղած բերքերը ձեռք
ձգել : Եւ բանս ոմանց մտքին դէմ կու

գայ . բան գնելու համար մէջ տեղը
պտտողը ստակն ըլլալով, կարծենք թէ
ստակն է ամէն բան տեսնողը . բայց
չենք մտածեր որ ստակն ալ բերքէ ա-
ռաջ եկած է . թէ որ բերք մը չունե-
նամ որ ծախելով ստակ ընեմ, չեմ կըր-
նար ուրիշ բերք ստանալ . ըսել է թէ
բուն ունեցած բերքս է ուզած բերքս ին-
ծի ստանալ տուողը : Ս'ալ թ հուս Սէին
աս խօսքին հակառակ կ'ըսէ թէ « Եւրո-
պայի իրաւ չէ որ բերքերը միշտ ուրիշ
բերքերու հետ փոխուին . բերքերուն շա-
տերը աշխատանքի հետ կը փոխուին » :
Բայց թէ որ աղէկ նայինք՝ աշխատան-
քն ալ տեսակ մը բերք է, և նոյն իսկ
ուրիշ բերքի հետ փոխուիլը զայն կը
ցուցնէ . և թէպէտ անմիջական բերք
մը չէ, բայց անով մէկը շատ բերք կրնայ
ստանալ . ուստի աս բանիս աղէկ պա-
տասխան կու տայ Տրոդ թէ « Բանուոր-
ները աշխատանք կու տան, գործառու-
ները ստակ կու տան . այս աշխատանքը
և այս ստակը մէյմէկ միջոցներ են, որ
զմարդիկ իրենց փափաքած բերքերուն
կը հասցընեն » :

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Ի մի երկրի ծննանելով,
Ըստինս յերկնիցն դիւնով,
Եւ մինչ յարբուհս ծերութեան,
Խանձարապատ եղանելով :
Բայց իմ վախճանն ոչ սահմանով,
Այլ սուսերաւ խողիսողելով .
Յետ վախճանին չարչարելով,
Եւ ոտնհար զիս առնելով :
Ի խանձարոց մերկանալով,
Զոսկերս և զմորթնս ջաղիսելով .
Զիս փաղաղեն դարձեալ ջրով,
Եւ տոչորեն զանձն իմ հրելով :
Զկնի եօթանց այս փորձանաց,
Քան զբնութիւն բարձրանալով .
Իմանալեաց վեհից հոգւով,
Ու ըզբալեաց այսրը մարմնով :
Երկաթանչիւրքն խառնելով,
Ամբողջ պահին իմով ուժով :

ՅՈՒՆԻՍԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿՆ ԻՐ ԼՈՒՍԻՆ